

Η επανεύρεση του *Silene guicciardii* Boiss. & Heldr. στο όρος Παρνασσός

Γεωργιάδης Θ.¹, Buord S.², Τρίγκας Π.³, Κόκκορης Ι.¹, Δημητρέλος Γ.¹, Τζανουδάκης Δ.¹

¹Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Βιολογίας, Τομέας Βιολογίας Φυτών, 265 00 Πάτρα, (ipkokkoris@upatras.gr)

²Conservatoire Botanique National de Brest Siège, 52 Allée du Bot, 29200 Brest, France

³Εργαστήριο Συστηματικής Βοτανικής, Τμήμα Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 11855, Αθήνα

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Το *Silene guicciardii* συλλέχθηκε για πρώτη φορά το 1857 από την περιοχή αναφερόμενη ως «Λευκόκαστρο», μια λοφώδη θέση στο Λιβάδι Αράχωβας, σε υψόμ. 1050 – 1100 m, στον Παρνασσό, από τους J.B. Samaritani και J. Guicciardi. Περιγράφηκε το 1859 βάσει της μοναδικής, μέχρι σήμερα, πρωτότυπης συλλογής. Έκτοτε, το είδος δεν είχε επανασυλλεχθεί και είχε θεωρηθεί εξαφανισμένο, για τους εξής κυρίως λόγους:

- Η λανθασμένη αναφορά των πρώτων συλλεκτών Samaritani & Guicciardi, δεν βοηθούσε τους επόμενους ερευνητές να προσδιορίσουν την ακριβή θέση συλλογής του. Το *locus classicus* του είδους πάνω από το Λιβάδι Αράχωβας είναι γνωστό ως «Ελαφόκαστρον» και η αναφορά στην πρωτότυπη συλλογή ως «Λευκόκαστρον» φαίνεται να οφείλεται στην παραφθορά της ονομασίας «Ελαφόκαστρον» που οι ντόπιοι αποκαλούν «Λαφόκαστρο».
- Η περιοχή εξάπλωσης του είδους βρίσκεται στη ΝΔ πλευρά του Παρνασσού, στο περιθώριο του κύριου ορεινού όγκου και των υψηλών ασβεστολιθικών κορυφών που συγκεντρώνει το κύριο ενδιαφέρον των ερευνητών της χλωρίδας του Παρνασσού.
- Το είδος αναπτύσσεται σε βραχώδεις και πετρώδεις πλαγιές που καλύπτονται από πυκνή ποώδη βλάστηση και ο εντοπισμός του δεν είναι ιδιαίτερα εύκολος.

Στα πλαίσια του έργου εξερευνήσεων για την επανεύρεση ειδών θεωρούμενων ως εξαφανισμένων (Exploration des potentialités de régénération d'espèces éteintes á partir de semences anciennes, 2014-2015) και του έργου παρακολούθησης ειδών χλωρίδας και τύπων οικοτόπων στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, πραγματοποιήθηκαν συστηματικές επισκέψεις σε βραχώδη ενδιαιτήματα, γύρω από τη θέση «Λιβάδι Αράχωβας», όπου τον Ιούλιο του 2015 εντοπίστηκε και συλλέχθηκε το είδος, ύστερα από 158 χρόνια, στο *locus classicus* (Εικόνα 1). Περαιτέρω μελέτη είναι απαραίτητη για τον προσδιορισμό της ταξινομικής του θέσης και την διερεύνηση της κατάστασης διατήρησης των πληθυσμών του.

Εικόνα 1: Ο λόφος «Ελαφόκαστρο» πάνω από το Λιβάδι Παρνασσού.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ -ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Περιγραφή [σύμφωνα με Greuter (1997)]: Πολυετές ποώδες φυτό με διακλαδισμένη ξυλώδη βάση που παράγει κοντά βλαστητικά στελέχη με πυκνά φύλλα και αρκετούς όρθιους, απλούς βλαστούς μήκους 20-40 cm, κάθε ένας επάκριος σε βλαστητικό στέλεχος του προηγούμενου έτους. Τα κατώτερα τμήματα του φυτού καλύπτονται από αλευρώδεις, αμβλείες έως υποσφαιρικές, μη-αδενώδεις θηλές. Τα ανώτερα τμήματα του φυτού είναι λεία, αλλά τα μεσογονάτια διαστήματα είναι κολλώδη. Φύλλα γραμμοειδή έως νηματοειδή, πλάτους 0,5-1,2 mm, με ένα νεύρο, αυλακοειδή, συχνά ακρόκυρτα. Φύλλα βλαστού σε 3 περίπου ζεύγη, απομακρυσμένα μεταξύ τους. Βράκτια μικρότερα από τα φύλλα, τριγωνικά-σουβλοειδή, βλεφαριδωτά, με

Εικόνα 2: Το *Silene guicciardii* στο φυσικό του ενδιαίτημα.

μεμβρανώδη περιθώρια. Ταξιανθία με λίγα άνθη, συμμετρική, με επάκριο διχάσιο με 3 άνθη και 2-3 ζεύγη πλευρικών διχάσιων με 1-3 άνθη το καθένα. Άνθη κατανέυνοντα, όρθια κατά την καρποφορία, με μίσχους μήκους 2-6 mm. Κάλυκας μήκους 10-11 mm, με 10 μεμβρανώδεις ζώνες στη βάση, με ισχυρά κύρια νεύρα και ένα πυκνό δίκτυο με δευτερογενή νεύρα στανώτερο τμήμα του. Δόντια κάλυκα βλεφαριδωτά, με μεμβρανώδη περιθώρια, άνισα, τα εξωτερικά ωοειδή, στρογγυλεμένα, τα εσωτερικά είναι λίγο μακρύτερα απολήγουν σε δύο μεμβρανώδη ± καρδιόσχημα ωτία. Ανθοφόριο μήκους 2-3 mm, αραιά τριχωτό στο ανώτερο τμήμα του, λείο στο κατώτερο. Όνυχας των πέταλων μη προεξέχων του κάλυκα. Λέπια στεφάνης μήκους 1-1,5 mm. Άκρο πετάλων μήκους 5-6 mm, με γραμμοειδείς-σπατουλοειδείς λοβούς, ίσως λευκούς. Στήμονες προεξέχοντες των πετάλων. Κάψα μήκους 8 mm περίπου, 3-4 φορές μακρύτερη από το ανθοφόριο, ελλειψοειδής, περικλειόμενη από τον κάλυκα. Σπέρματα (ανώριμα) με ακτινωτά επιμήκη και επίπεδα πλευρικά κύτταρα σπερματικού περιβλήματος και φυσαλώδη ραχιαία κύτταρα.

Ταξινομικά σχόλια: Το *Silene guicciardii* ανήκει στη sect. *Lasiostemones* (Boiss.) Schischk. (Greuter 1995). Σύμφωνα με τον Greuter (1997) ανήκει σε μια πολυμορφική ομάδα ειδών με εξάπλωση στη ΝΔ Ασία που είναι συγγενικά του *S. marschalii* C.A. Meyer. Το *S. guicciardii* φαίνεται να κατέχει διακριτή θέση εντός αυτής της ομάδας (Melzheimer 1988). Βάσει των νέων δεδομένων, οι ταξινομικές σχέσεις του είδους χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης.

Κατάσταση πληθυσμού: Ο πληθυσμός που εντοπίστηκε αποτελείται από 50-100 άτομα, που εξαπλώνονται σε έκταση ενός εκταρίου περίπου. Πολλά άτομα ήταν καταναλωμένα από αιγοπρόβατα και μέτρα προστασίας από τη βόσκηση είναι απαραίτητα για τη διατήρηση του είδους. Ο Φορέας Διαχείρισης της περιοχής με τη βοήθεια άλλων φορέων, όπως το Ινστιτούτο Klorane που χρηματοδοτεί το πρόγραμμα επανεύρεσης εξαφανισμένων φυτών, θα μπορούσε να επιμεληθεί των απαραίτητων προστατευτικών μέτρων που θα προταθούν.

Εικόνα 3: *Silene guicciardii*: (Α) Βάση βλαστού με φύλλα, (Β) φύλλα βλαστού, (Γ) ώριμη κάψα και (Δ) ώριμο σπέρμα.

Βιβλιογραφία

- Greuter W. (1995) *Silene* (Caryophyllaceae) in Greece: subgeneric and sectional classification. Taxon 44: 543-581.
Greuter W. (1997) *Silene* L. In: Strid A. & Tan K. (eds) Flora Hellenica, Vol. 1. Koeltz Scientific Books, Königstein, Germany, pp. 239-323.
Melzheimer V. (1988) *Silene* L. In: Rechinger K.H. (ed) Flora Iranica 163: 341-508. Graz: Akademische Druck – u. Verlags-anstalt.